

STRATEŠKI PLAN
ZAJEDNICE OPŠTINA CRNE GORE
2025-2029

Maj 2025

UVOD

Pravni osnov za izradu Strateškog plana Zajednice opština Crne Gore (u daljem tekstu: Zajednica) sadržan je u članu 17 Statuta Zajednice kojim je propisano da skupština Zajednice donosi strateška dokumenta, programe i planove rada.

Poslednji Strateški plan Zajednice istekao je 2024. godine, a izrada plana za naredni period 2025-2029 predviđena Programom rada Zajednice opština za 2025. godinu.

Nakon izrade Nacrta Strateškog plana Zajednice za naredni četvorogodišnji period od strane Sekretarijata Zajednice, formirana je fokus grupa sastavljena od po dva predstavnika opština sjevernog, centralnog i južnog regiona (glavnih administratora), koja je početkom aprila 2025. godine razmotrila materijal i dala potrebne smjernice. Nacrt je potom dostavljen svim opštinama na izjašnjenje.

Dokument ima za cilj da, kroz ostvarivanje funkcija Zajednice, ojača uticaj opština na javne politike od značaja za njihov razvoj formalizovanjem partnerstva sa centralnim organima vlasti u pripremi državnih propisa i strategija, zatim, da utiče na smanjenje decentralizacije vlasti, ojača ljudske resurse u opštinama u svakoj oblasti, naročito za pripremu projekata za EU i druge fondove, ojača finansijsku autonomiju opština, obezbijedi ravnomjerni regionalni razvoj, stvori pretpostavke za ponovno uspostavljanje nadležnosti za planiranje prostora, podstakne međuopštinsku saradnju u raznim oblastima, doprinese razvoju digitalizacije, smanjenju korupcije i pruži druge oblike logistike.

Finansijska podrška za izradu strateškog plana obezbijedjena je u okviru RCDN projekta Zajednice - "Regionalna mreža za razvoj kapaciteta u oblasti vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda".¹

VIZIJA

¹RCDN projekta Zajednice - "Regionalna mreža za razvoj kapaciteta u oblasti vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda".¹ koji ima za cilj povećanje efektivnosti i efikasnosti lokalne samouprave i vodovodnih preduzeća na zapadnom Balkanu koji se finansira od strane Švajcarskog državnog sekretarijata za ekonomske poslove (SECO), njemačkog Federalnog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) i GIZ-a, kroz Otvoreni regionalni fond za modernizaciju opštinskih usluga JIE (ORF MMS) a sprovodiće se do kraja 2026. godine.

Postizanje snažnog i održivog razvoju lokalnih zajednica kroz uspostavljanje dinamičnog partnerstva između opština i centralnih vlasti. Osnažene opštine sa razvijenim ljudskim resursima, finansijskom autonomijom, naprednim digitalnim rešenjima i ravnomjernim regionalnim razvojem postaju ključni nosioci javnih politika koje unapređuju kvalitet života svih građana.

MISIJA

- Formalizovanje i unapređenje saradnje između opština i centralnih vlasti radi kreiranja i implementacije državnih propisa i strategija.
- Smanjenje centralizacije vlasti kroz jačanje nadležnosti opština.
- Osiguravanje finansijske autonomije i održivosti opština.
- Razvoj ljudskih resursa u opštinama sa posebnim fokusom na pripremu projekata za EU i druge međunarodne fondove.
- Podrška ravnomjernom regionalnom razvoju kroz koordinisane inicijative i ulaganja.
- Podsticanje međuopštinske saradnje radi efikasnijeg rešavanja zajedničkih izazova.
- Promovisanje digitalizacije u cilju povećanja transparentnosti, efikasnosti i dostupnosti usluga građanima.
- Aktivno djelovanje na smanjenju korupcije kroz mehanizme dobre uprave i odgovornosti.
- Pružanje logističke podrške i resursa za ostvarivanje zajedničkih ciljeva opština i njihovih građana.

I ANALIZA STANJA U OBLASTIMA OD INTERESA ZA OPŠTINE

Zajednica opština Crne Gore (u daljem tekstu: Zajednica), u skladu sa Statutom, predstavlja i zastupa zajednički utvrđene interese svojih članica u postupku pripreme i donošenja zakona i drugih akata koji su od značaja za organizaciju, rad, funkcionisanje i finansiranje lokalne samouprave i predstavlja ih pred centralnim vlastima i međunarodnim organizacijama i institucijama.

U zastupanju interesa opština prepoznati su sledeći izazovi u kojima Zajednica treba da ostvari svoje funkcije:

1. SARADNJA SA CENTRALNIM VLASTIMA U PRIPREMI ZAKONA, DRUGIH PROPISA I DRŽAVNIH STRATEGIJA

Obaveza centralnih organa da sarađuju sa opštinama u pripremi propisa i strateških dokumenata od interesa za opštine utvrđena je članom 13 i 181 Zakona o lokalnoj samoupravi u smislu obezbeđenja izjašnjavanja opština i asocijacije opština na nacрте i predloge zakona, drugih propisa i opštih akata kojima se uređuju položaj, prava i obaveze lokalne samouprave, u roku koji ne može biti kraći od 15 dana od dana dostavljanja.

Puna implementacija tih odredbi od strane organa državne uprave preporučena je i u Analizi funkcionisanja sistema lokalne samouprave koju je usvojila Vlada CG početkom 2024. godine. One su se, međutim, u dosadašnjoj praksi sporadično poštovale, što je često uzrokovalo loša zakonska rešenja koja su se negativno odražavala na budžete opština i, generalno, na njihov razvoj.

Povrede prava na lokalnu samoupravu po ovom i drugim pitanjima konstatovane su i u Izveštaju Komiteta lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope o primjeni Evropske povelje o lokalnoj samoupravi za period 2016-2023 koji je, na inicijativu Zajednice, usvojio Savjet Evrope početkom 2024. godine i dao preporuke za uspostavljanje čvrste saradnje centralnih vlasti i opština, odnosno Zajednice.

Radi obezbeđenja saradnje sa centralnim vlastima Zajednica je ranije zaključila sporazume o saradnji i to sa Vladom Crne Gore 2006. godine i Skupštinom Crne Gore 2016. godine. Oni su olakšavali njenu pregovaračku poziciju ali, imajući u vidu krupne promjene na centralnom nivou, poslednjih godina ne daju željene efekte pa je Zajednica nastojala da inovira, za sad bez uspeha.

Učešće Zajednice u pripremi zakona i drugih akata u praksi se svodi na delegiranje njenih predstavnika u radne grupe koje obrazuju pojedina ministarstva za pripremu propisa i

strategija, ali je ono uglavnom formalnog karaktera, jer su stavovi opština u dosta slučajeva bez zadovoljavajućeg uticaja na konačne tekstove predloga.

Osim toga, Sekretarijat Zajednice, po predhodnim konsultacijama sa svim opštinama, podnosi inicijative za izmjene i dopune propisa ili izjašnjenja u javnim raspravama i amandmane koje dostavlja ministarstvima, Skupštini Crne Gore, poslaničkim klubovima ali stepen njihovog prihvatanja nije na zadovoljavajućem nivou jer Sekretarijat nema politički uticaj na donosiocima odluka. Ovakvo se ponuđeni tekstovi sačinjavaju u formi koja je Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa utvrđena za pripremu predloga, sa pravnim osnovom, zakonskim odredbama i detaljnim obrazloženjem, čime doprinose jasnoći i preciznosti artikulisanja potreba opština.

Opštine i Zajednica opština imaju zakonske mogućnosti da zaštite svoja povrijeđena prava po ovom pitanju podnošenjem inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti iz formalnih razloga ili podnošenjem zahtjeva predsjedniku Crne Gore da ne proglasi zakon koji je donijet u skupštini bez izjašnjenja opština. Međutim, intencija Zajednice nije osporavanje donesenih zakona već uspostavljanje partnerstva u njihovoj pripremi, jer je to u suštinskom interesu i opština i građana.

Zastupanje Zajednice pred državnim organima po Statutu Zajednice inače vrši Upravni odbor pa bi razvijeniji mehanizmi jačanja te funkcije doprinijeli jačanju partnerstva opština i centralnih organa vlasti jer predsjednici opština, koji čine Upravni odbor, imaju neophodan politički uticaj koji Sekretarijat Zajednice nema.

2. CENTRALIZACIJA VLASTI

Crna Gora prepoznata je kao najcentralizovanija država u Evropi. Iako Ustav jemči pravo na lokalnu samoupravu, a Evropska povelja o lokalnoj samoupravi upućuje na to da ovlašćenja data lokalnim vlastima po pravilu trebaju da budu potpuna i ekskluzivna, te da ne smiju biti narušena ili ograničena centralnom vlašću osim u skladu sa zakonom, praksa poslednjih decenija ukazuje na suprotne tendencije.

Centralizacija se u proteklom periodu manifestovala u četiri pravca:

- Preuzimanje lokalnih nadležnosti od strane države u različitim oblastima;
- Nametanje ili prepuštanje opštinama centralnih nadležnosti, bez adekvatne participacije u njihovom finansiranju;
- Propisivanje bespotrebnih predhodnih saglasnosti, mišljenja i odobrenja kao uslova punovažnosti lokalnih odluka;
- Isključivanje opština iz procedura donošenja odluka o pitanjima od njihovog najdirektnijeg interesa.

Preuzimanje lokalnih nadležnosti u brojnim oblastima (upravljanje morskim dobrom, planiranje prostora i izgradnja objekata i sl.) dovelo je do usporavanja ili stagnacije razvoja opština, smanjenja njihovih prihoda ili opadanja kvaliteta lokalnih usluga.

Trend nametanja ili prepuštanja opštinama centralnih nadležnosti od strane ministarstava kroz različite strategije ili akcione planove u proteklom periodu isključio je obavezu njihovog prenošenja zakonom ili povjeravanja uredbom Vlade, a samim tim i obavezu obezbjeđenja sredstava za njihovo vršenje. Primjer za to je 15 opštinskih dnevnih centara za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u čijim troškovima resorno ministarstvo participira sa manje od 1/3, iako jesocijalna i dječija zaštita izvorna nadležnost države a opštine mogu da učestvuju u skladu sa svojim mogućnostima. Ovi troškovi ih dodatno finansijski iscrpljuju.

Centralizacija putem različitih, uglavnom bespotrebnih, predhodnih saglasnosti, odobrenja ili mišljenja ministarstava i Vlade CG na lokalne odluke, propisanih u brojnim zakonima usporava ili onemogućava njihovu realizaciju, što umanjuje kvalitet usluga koje pružaju lokalne vlasti ili predstavljaju ozbiljnu bizijsku barijeru.

Četvrti oblik centralizacije ogleda se u isključivanju opština iz procesa odlučivanja o pitanjima koja ih se tiču, kao što je npr. procedura predlaganja lokalnih infrastrukturnih projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta države, zaključivanje Granskog kolektivnog ugovora za komunalnu i stambenu djelatnost od strane Vlade Crne Gore suprotno zakonu, uskraćivanje zakonskog prava predstavnika opština na članstvo u upravnim odborima državnih ustanova i mnoge druge, što za posledicu ima nemogućnost opština da planiraju svoj razvoj i da ostvaruju funkcije.

U izvještaju Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti o primjeni Evropske povelje o lokalnoj samoupravi za period 2016-2023, koji je usvojio Savjet Evrope 2024. godine na inicijativu i uz aktivno učešće Zajednice, konstatovani su svi navedeni vidovi centralizacije i date su preporuke za decentralizaciju. Ovo je rezultiralo vraćanjem lokalnih nadležnosti za planiranje prostora i građenje objekata početkom 2025. godine uz puni angažman Zajednice. Iste godine je, uz podršku Zajednice, iniciran proces decentralizacije upravljanja morskim dobrom kao najvrednijim resursom opština koje je bilo u njihovoj nadležnosti sve do 1992. godine, a nagovještene su i dodatne mogućnosti za prenošenje na Glavni grad i buduće gradove poslova socijalne i dječije zaštite, predškolskog vaspitanja i primarne zdravstvene zaštite koje su sadržane u Nacrtu novog zakona o lokalnoj samoupravi.

Decentralizacija zahtjeva predhodno rješavanje pitanja kadrova i osiguravanje sredstava za obavljanje decentralizovanih poslova, što pred opštine i Zajednicu postavlja nove izazove u narednom periodu.

3. FINANSIRANJE OPŠTINA

Evropska poveljom o lokalnoj samoupravi garantuje pravo na adekvatna finansijska sredstva kojima lokalne vlasti mogu slobodno da raspolažu u okviru svojih ovlašćenja. Ovo pravo razrađeno je u više zakona kojim se uređuje finansiranje lokalne samouprave, budžet i fiskalna odgovornost, različiti lokalni javni prihodi i sl.

Iako je Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti propisano pravo opštine na drugi adekvatan prihod kada se nacrtom nekog zakona oduzimaju ili umanjuju prihodi ili sprečava njihovo uvećanje, u praksi se ova obaveza predlagača zakona ne sprovodi. Posledica je sistematsko oduzimanje ili umanjenje lokalnih javnih prihoda, što se naročito reflektuje na slabljenje mogućnosti razvoja nerazvijenih opština.

Tokom 2024. godine su centralne vlasti pokušavale da umanjene prihode opština nadomjestе uvećanjem pripadajućeg dijela poreza na dohodak fizičkih lica i utvrđivanjem dodatnih dotacija, manje razvijene opštine i dalje imaju problem nedovoljnih prihoda završenje svojih nadležnosti i izvršavanje ugovorenih obaveza.

Osim toga, Zakon o porezu na nepokretnosti i Zakon o poreskoj administraciji omogućili su velike zloupotrebe procesnih prava u postupku utvrđivanja i naplate poreza usled kojih se iz lokalnih budžeta više opština odlivaju ogromna sredstva po osnovu troškova postupka. To dodatno slabi njihove investicione kapacitete i ugrožava pružanje usluga i servisiranje tekućih obaveza.

Poseban problem je isključivanje opština iz regulative o reprogramu poreskih potraživanja koji je, inače, omogućen svim ostalim pravnim subjektima. Van ovog režima, opštine nemaju mogućnost da otplaćuju svoje poreske dugove na rate i na otpis kamata, što ih negativno diskriminiše u odnosu na sve ostale pravne subjekte i može dovesti do blokade njihovih računa.

Finansiranje iz kapitalnog budžeta države je takođe neadekvatno regulisano, bez jasnih kriterijuma za izbor predloga lokalnih infrastrukturnih projekata, što stvara veliku pravnu nesigurnost opštinama.

Poslednjih godina ukinute su koncesione naknade za šume a taj prihod zakonski redefinsan na način koji je stvorio pravnu nesigurnost, uz najavu za odlaganje primjene Zakona o šumama do početka 2026.godine kada će se osjetiti posledice ovakve regulative.

Takođe, godinama je prisutan trend prenošenja ili povjeravanja državnih nadležnosti na opštine bez obezbjeđenja sredstava propisanih zakonom koji dodatno finansijski slabi opštine.

U 2025.godini otpočeo je i postupak redefinisavanja načina na koji se raspodjeljuje Egalizacioni fond za manje razvijene opštine u kome učestvuje predstavnik ZOCCG.

Osim toga, na lokalne budžete reflektuje se i niz drugih zakona koji regulišu ostale vrste lokalnih javnih prihoda ili druge oblasti (npr. Zakon o slobodnom pristupu informacijama) koji generišu velike rashode zbog nedovoljne zaštite javnog interesa i zloupotreba procesnih prava, što jasno upućuje na pravce djelovanja opština u narednom periodu.

4. PRISTUP DONATORSKIM SREDSTVIMA

Crna Gora je u predpristupnoj fazi za prijem u članstvo EU, pa su joj dostupni ograničeni fondovi. Među najznačajnijima su: IPA (Instrumenti za pretpristupnu pomoć) koji obuhvataju projekte za unaprijeđenje javne infrastrukture, zaštitu životne sredine i energetske efikasnost, ali i za vladavinu prava, jačanje kapaciteta lokalnih samouprava, reformu javne uprave, ekonomsku saradnju i obrazovanje; IPARD (Instrument za pretpristupnu pomoć u ruralnom razvoju) namijenjen ruralnoj infrastrukturi; IFAD (Međunarodni fond za poljoprivredni razvoj) koji pruža podršku infrastrukturnim projektima u ruralnim područjima sa akcentom na ekološki prihvatljivu poljoprivredu, vodne i energetske sisteme i ruralni turizam.

Pored ovih fondova, opštinama su dostupni: programi prekogranične saradnje (Interreg, Cross-Border Cooperation – CBC) za zajedničke infrastrukturne i ekološke projekte sa susjednim državama u oblasti razvoja infrastrukture, zaštite životne sredine, turizma, obrazovanja i ekonomskog razvoja u pograničnim regionima; ERDF (Evropski regionalni fond za razvoj) za infrastrukturu, konkurentnost i inovacije na regionalnom nivou gdje lokalni projekti mogu obuhvatiti gradsku i ruralnu infrastrukturu, energiju, transport i digitalizaciju; program EUROMED za regionalnu saradnju, zaštitu životne sredine, turizam i infrastrukturu; fond EUKI (Klimatska inicijativa EU) u vezi sa klimatskim promjenama, energetsom efikasnošću, obnovljivim izvorima energije; Instrument za stabilnost i mir (ISP) za politički razvoj, pravdu, vladavinu prava i socijalnu integraciju; norveški grantovi i bilateralni programi i sl.

Uslovi za povlačenje sredstava za infrastrukturu iz donatorskih sredstava su: riješeni imovinski odnosi, sačinjena tehnička dokumentacija, obezbjeđene sve potrebne saglasnosti po nacionalnom zakonodavstvu, obezbjeđena sredstva za predfinansiranje odobrenog projekta do njihove refundacije od strane donatora, što može trajati do godinu dan, kao i da projekat mora biti sadržan u strateškom dokumentu opštine.

U mnogim opštinama postoji ograničen broj zaposlenih koji se bave donatorskim projektima, što dovodi do preopterećenosti, nedovoljne specijalizacije i profesionalnog razvoja u ovoj oblasti. To umanjuje mogućnost opština da pripreme kvalitetne projekte i iskoriste sredstva iz EU fondova. Neke opštine imaju posebne kancelarije ili službe koje se bave ovim poslovima a u manjim opštinama oni se obavljaju u okviru drugih službi. To dovodi do smanjenog fokusa na EU integracije i limitiranost ekspertize, jer osoblje mora paralelno da radi više različitih zadataka.

Osim toga, ugrožena likvidnost ukupno 19 opština predstavlja prepreku za apliciranje za ovu vrstu sredstava koja je inače njihova velika razvojna šansa. Jedna od prepreka otklonjena je još 2019.godinezalaganjem ZOCC tako što je zakonski ustanovljen fond za predfinansiranje donatorskih projekata koji funkcioniše po revolving principu. Iz njega su opštine do sada povukle oko četiri miliona eura, a vratila dva. Budžetom Crne Gore za 2025. godinu je za ovaj fond opredijeljeno 1,5 miliona eura, što pokazuje da je vrijeme opravdalo njegovo postojanje.

U cilju rješavanja problema nedostajućih sredstava manjih opština za finansiranje tehničke dokumentacije, koja je zahtijevna i skupa, Zajednica se zalaže da se zakonski reguliše poseban fond za ovu namjenu koji će se staviti na raspolaganje opštinama. Naime budžetom CG za 2025.godinu predviđen je 1 milion eura za finansiranje tehničke dokumentacije, ali ta sredstva koriste i centralni i lokalni organi, što opštinama ne daje dovoljno sigurnosti.

Dodatno, ZOCC od 2023. godine sprovodi postupak raspodjele sopstvenih sredstava opštinama u skladu sa posebnim pravilnikom koji je donio Upravni odbor, što je od značaja manje razvijenim opštinama. Za ovu svrhu u 2025. godini obezbjeđeno je blizu pola miliona eura.

Najava za prijem Crne Gore u članstvo EU do 2028. godine otvara mogućnost pristupa strukturnim i kohezionim fondovima kao ključnom finansijskom instrumentu za razvojne projekte u državama članicama. Crna Gora će tada imati pristup Evropskom fondu za regionalni razvoj (ERDF) i Kohezijskom fondu (CF) čiji je cilj smanjenje regionalnih razlika i unaprijeđenje infrastrukture, zaštite životne sredine, digitalizacije i energetske efikasnosti. Značajna sredstva biće dostupna kroz Evropski socijalni fond (ESF+) usmjeren na zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu inkluziju. Dodatno, opštine će imati pristup LIFE programu i Horizon Europe za projekte u oblasti zaštite životne sredine, klimatske promjene, energiju i inovacije. Procjene pokazuju da bi Crna Gora mogla dobiti više milijardi eura u prvim godinama članstva, a tačan iznos zavisi od pregovaračkih pozicija i nacionalnih strategija razvoja. Do tada se moraju strateški planirati i pripremiti tzv. zreli projekt koji će se samo prilagođavati raspisanim pozivima.

Da bi se povećali apsorpcioni kapaciteti opština neophodno je jačati kadar koji ima potrebna znanja i vještine za pripremu aplikacija i sprovođenje postupka javnih nabavki po PRAG procedurama. Strategija Evropske unije za Zapadni Balkan prepoznaje značaj jačanja administrativnih kapaciteta na svim nivoima vlasti, uključujući i lokalni, kao ključni factor za uspešnu integraciju zemalja regiona u Evropsku uniju. Takođe, kroz preporuke iz IPA III programa, naglašava se potreba za unaprijeđenjem stručnih kapaciteta na lokalnom nivou kako bi se osigurala efektivna implementacija projekata.

Zajednica u tom smislu pruža podršku opštinama sačinjavanjem Praktičnog vodiča za pisanje projekata za lokalne samouprave Jugoistočne Evrope, organizovanjem obuka lokalnih službenika i namještenika, obezbjeđenjem mentorstva na radnom mjestu za pripremu konkretne aplikacije određene opštine po njenom zahtjevu, uspostavljanjem Mreže opštinskih projekt menadžera koji obavljaju ove poslove radi razmjene znanja i iskustva, a 2024. godine uspostavljena je i Mreža

spoljnih eksperata sa referencama u ovoj oblasti koja se stavlja na raspolaganje opštinama za pripremu aplikacija i realizaciju odobrenih projekata posredstvom Zajednice. U narednom periodu treba jačati navedene mreže, podsticati i intenzivirati ulaganje u ljudskeresurse za pripremu i sprovođenje EU projekata i razvijati decentralizovani pristup integracijama, uz jačanje lokalnih kapaciteta za korišćenje sredstava iz budućih Strukturnih i Kohezionih fondova EU, uključujući stalne programe edukacija, razmjenu znanja sa drugim zemljama u okruženju i zemljama EU, uz dalji razvoj dopunskih mehanizama podrške u skladu sa iskazanim potrebama. Bez sistematskog ulaganja u obuke, zapošljavanje kvalifikovanog kadra i uspostavljanje posebnih službi ili kancelarija za EU projekte i integracije, lokalne samouprave će ostati nedovoljno pripremljene za proces pristupanja EU i za korišćenje dostupnih fondova.

5. RAVNOMJERNI REGIONALNI RAZVOJ

Crna Gora je neravnomjerno razvijena jer Glavni grad i južni region koncentrišu turizam, investicije i infrastrukturu, dok veći dio centralnog i sjeverni region uglavnom stagnira ibori sa depopulacijom oslanjajući se na poljoprivredu i šumarstvo. Oblast šumarstvaje 2024. godine promjenila koncept upravljanja na način koji potencijalno ugrožava dosadašnje prihode opština od koncesione naknade za šume. Nepovoljnoj slici doprinosi nedovoljno razvijena saobraćajna mreža i privreda te koncentracija javnih usluga mahom u gradovima. Obnovljivi izbori energije, organska poljoprivreda, zdravstveni i eko turizam nisu adekvatno iskorišćeni a zaštita nacionalnih parkova, koja je u državnoj nadležnosti, ograničava ekonomski razvoj u tim zonama jer opštine uskraćuje za njihovo uređivanje na adekvatniji način i za prihode.

Trend depopulacije, na koji je ukazao i poslednji popis, ugrožava ljudski resurs sa neophodnim znanjem i iskustvom, kao jedan od ključnih preduslova za ubrzani razvoj svih regiona, pa i ovoga. Drugi preduslov su stvorene planske pretpostavke za investicije u infrastrukturu. Nadležnost za planiranje prostora konačno je vraćena opštinama 2025. godine, poslije osam godina, što će omogućiti bržu realizaciju infrastrukturnih projekata privlačenjem stranih investicija ili donatorskih sredstava. Međutim, ova okolnost stvara izazov u pogledu obezbjeđenja potrebnih kadrova, naročito u nerazvijenim opštinama. Novi Zakon o planiranju prostora je, na zahtjev Zajednice, utvrdio mogućnost osnivanja zajedničkih agencija za planiranje za potrebe više opština, što može predstavljati rješenje.

Dodatni izazov je neizvjesna situacija po pitanju započetih izmjena u načinu računanja indeksa razvijenosti kao uslova raspodjele sredstava iz Egalizacionog fonda za manje razvijene opštine kao i najavljenih izmjena same raspodjele.

Sa druge strane, opštine južnog regiona ne upravljaju morskim dobrom kao svojim najvrednijim resursom što se, kao i u slučaju nacionalnih parkova, odražava na njihove prihode i ukupan ambijent koji je od uticaja na turističku ponudu. Takođe, nedostatak zaobilaznica i nedovoljno razvijen saobraćaj, naročito u mirovanju (parkiranje), predstavlja veliki problem južnih opština.

Problem otežava zakonsko ograničenje u pogledu broja komunalnih policajaca u ovim turistički orijentisanim opštinama, što značajno utiče na kvalitet turističkog proizvoda i konkurentnost, pa samim tim i prihode od turizma.

Na ovakvo stanje uticala je prvenstveno centralizacija u odlučivanju i kratkoročni politički interesi.

U datim okolnostima, uzimajući u obzir trendove u oblasti finansiranja inačica saradnje sa centralnim vlastima u pripremi zakonskih rješenja, jasno je da opštinama trebaju ideje i podrška za intenzivnije korišćenje sopstvenih resursa za koje postoje veliki potencijali. Tako se još 2024. godine pokazalo da Zajednica može da proširi portfolio svojih usluga predlaganjem svojim članicama lokalnih politika održivog razvoja koje ne zahtijevaju velike investicije. Sa tim u vezi, Zajednica je 2024. godinesačinila projektni zadatak za izradu studije izvodljivosti povezivanja zdravstvenog turizma, posebno komplementarnih (tzv. alternativnih) metoda liječenja, sa ostalim oblicima turizma, organskom poljoprivrednom proizvodnjom, zaštitom životne sredine i zdravim stilovima života u svim crnogorskim opštinama, naročito u njihovom zaleđu, ali i na drugim lokacijama na kojima postoje prirodne pretpostavke za preventivu u zdravlju ili liječenje. To bi, uz intenzivnije povlačenje donatorskih sredstava i uvećanje sopstvenih prihoda, moglo usmjeriti lokalni razvoj ka brendiranju svih opština kao BIO Eko destinacija, zaustaviti trend depopulacije a turističku sezonu transformisati u turističku godinu, što vodi i otvaranju novih, održivih radnih mjesta van sistema lokalne uprave.

6. MEĐUOPŠTINSKA SARADNJA

Međuopštinska saradnja zahtijeva sistematičniji pristup kao instrument podsticanja efikasnosti i ekonomičnosti u ostvarivanju funkcija opštine.

Veći broj opština ne može obezbijediti kadrove koji postupaju u upravnim stvarima a za koje su propisani posebni uslovi (glavni administrator, glavni gradski arhitekta i sl.). U praksi se angažuju postojeći kadrovi drugih opština, što je zakonski razlog za obavezni poništaj tako donijetih upravnih akata zbog mjesne nenadležnosti. Stvarna i mjesna nadležnost se, u skladu sa zakonom, nemože mijenjati dogovorima opština ili stranaka već isključivo zakonom. Međuopštinska saradnja regulisana zakonom predstavlja odgovor na ovo suštinski bitno procesno pitanje. Iz ovih razloga, zalaganjem Zajednice ona je našla svoje mjesto u novom Zakonu o planiranju prostora kada su u pitanju agencije za izradu planskih dokumenata, kao i u Nacrtu zakona o lokalnoj samoupravi za sva ostala ovlašćena lica na koje se primjenjuju odredbe o nadležnosti.

Međuopštinska saradnja može da bude dobar način za zajedničko vršenje određenih poslova opština, što će doprinijeti njihovom ekonomičnijem i efikasnijem obavljanju. Strateški postavljena, ona doprinosi stvaranju sinergije između lokalnih samouprava i povećava

otpornost manjih opština na razvojne izazove. Ovim pristupom mogu se postići značajni rezultati, poput racionalizacije troškova, boljeg korišćenja zajedničkih resursa i povećanja dostupnosti usluga građanima. Primjer moguće efikasne međuopštinske saradnje je organizacija gradskog prevoza na način koji će obezbjediti njegovo obavljanje između susjednih opština. Time se na efikasan način odgovara potrebama građana koji svakodnevno putuju u susjednu opštinu pa im ne odgovara linijski prevoz a istovremeno se rješava problem saobraćaja u mirovanju. Opštine mogu udružiti snage i u drugim oblastima, čime se smanjuju troškovi, a kvalitet usluga raste.

Takođe, kroz zajedničke planiranje i apliciranje za međunarodne fondove, opštine mogu osigurati dodatna sredstva za razvoj infrastructure i implementaciju inovativnih rešenja.

U tome Zajednica može da pruži značajnu podršku koristeći dobra uporedna iskustva i to ukazivanjem na oblasti ili poslove pogodne za ovaj vid saradnje i inspirisanjem opština da ih realizuju.

7. MEĐUNARODNA SARADNJA

Međunarodna saradnja Zajednice ostvaruje se kroz multilateralne i bilateralne odnose, regionalne inicijative i programe bratimljenja. Kao član međunarodnih, evropskih i regionalnih organizacija, aktivno učestvuje u oblikovanju politika i zastupanju interesa crnogorskih lokalnih vlasti. Među značajnim organizacijama u kojima učestvuje je Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope (CLRAE), Savjet evropskih opština i regiona (CEMR), Međunarodna zajednica lokalnih vlasti (IULA) i Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope (NALAS).

Kao članica Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope, Zajednica je inicirala monitoring misiju Savjeta Evrope u Crnoj Gori u oktobru 2023. godine radi procjene primjene Evropske povelje o lokalnoj samoupravi. Na osnovu prikupljenih podataka i sastanaka sa predstavnicima lokalnih i državnih institucija, Kongres je u martu 2024. godine usvojio izvještaj u kojem su prepoznati određeni pozitivni pomaci u dijelu osnaživanja institucionalne pozicije Zajednice kroz pravo da se obrati Ustavnom sudu CG. Međutim, izražena je zabrinutost zbog trenda centralizacije, ograničenih finansijskih kapaciteta opština, smanjenja poreskih prihoda, prekomjernog regulisanja lokalnih nadležnosti i nedovoljnih konsultacija sa opštinama prilikom donošenja zakona i politika. U preporukama Kongres je pozvao na nastavak reforme decentralizacije, osiguravanje adekvatnog finansiranja opština, jačanje njihove fiskalne autonomije, obavezne konsultacije lokalnih vlasti i Zajednice pri donošenju propisa i preispitivanje nadležnosti u oblasti prostornog planiranja. Pokretanjem monitoring misije i učešćem u formulisanju preporuka, Zajednica je osigurala da se glas opština jasno čuje i da se reformski procesi usmjere ka jačanju lokalne samouprave.

Pored multilateralnih aktivnosti, Zajednica ostvaruje intenzivnu bilateralnu saradnju sa srodnim organizacijama iz Evrope i svijeta, kroz projekte, razmjenu dobre prakse i posjete delegacija. Posebno značajna je podrška opštinama u uspostavljanju partnerskih odnosa sa gradovima iz drugih država, što uključuje savjetodavne usluge, pomoć pri pronalaženju partnera i informisanje o aktuelnim inicijativama.

Lokalne samouprave imaju ključnu ulogu u procesu evropskih integracija i primjeni evropskih vrijednosti na lokalnom nivou. Zato je Zajednica obezbjedila njihovo aktivno učešće u pregovorima o pristupanju Crne Gore EU kroz radne grupe i osigurava da budu informisane o reformama koje ih očekuju.

Osnivanjem Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore 2011. godine dodatno je osnažena saradnja crnogorskih i evropskih lokalnih vlasti. Zajednica pruža stručnu i tehničku podršku članovima odbora i pregovaračkih radnih grupa, omogućavajući time bržu primjenu evropskih standarda i sprovođenje reformi u crnogorskim opštinama.

8. DIGITALIZACIJA

Digitalna transformacija je ključna za pristupanje Evropskoj Uniji. Osim što pružanje on line usluga može da podigne njihov kvalitet i poveća zadovoljstvo građana, digitalizacija ima suštinski važne refleksije na privlačenje stranih investicija, povećanje prihoda opština, povećanje njihove efikasnosti u vršenju svojih nadležnosti, ali i u borbi protiv korupcije.

Veliki broj opština još uvek se suočava s izazovima u pružanju osnovnih *on-line* usluga, kao što su: izdavanje urbanističko-tehničkih uslova, izvoda iz matičnog registra vjenčnih, plaćanje poreza, podnošenje *on-line* inicijativa i sl. U cilju njihovog unapređenja, potrebno je ulagati znatna sredstva u modernizaciju i digitalizaciju, čime će lokalno stanovništvo i privreda brže, jednostavnije i transparentnije ostvarivati svoja prava pred lokalnim vlastima. Osim investicija u digitalizaciju, potrebno je obezbijediti i kvalitetan kadar iz ove oblasti te odgovarajuće načine motivacije za njihovo angažovanje, naročito u manjim opštinama.

Digitalizacija se, pored toga, direktno odražava i na efikasnost obavljanja osnovnih nadležnosti opština. Činjenica da se godinama ne uspijevaju povezati javni registri i evidencije na državnom i lokalnom nivou drastično utiče na blagovremenost upravnog rješavanja i nemogućnost sprovođenja zakonske obaveze pribavljanja podataka po službenoj dužnosti, a u 2025. godini na nemogućnost donošenja poreskih rješenja u zakonskom roku, što će dodatno ugroziti lokalne javne finansije.

Zajednica, u saradnji sa Glavnim gradom i sa resornim ministarstvima aktivno učestvuje u rješavanju ovog, suštinski bitnog problema opština. Budući da je digitalizacija proces koji će očigledno suštinski izmijeniti način funkcionisanja društva u cjelini u pravcu koji još uvijek ne

možemo potpuno sagledati, Zajednica će ga pažljivo pratiti i prilagođavati se potrebama svojih članica.

9. LJUDSKI RESURSI U OPŠTINAMA

Ljudski resurs je najznačajniji za funkcionisanje opština jer obezbjeđuje kvalitetnu uslugu građanima i efikasno i ekonomično upravljanje i kontrolu lokalnih resursa, materijalnih, finansijskih i drugih. Ima ulogu u predlaganju i sprovođenju lokalnih politika i realizaciji razvojnih projekata, davanju inovativnih ideja i rješenja za unaprijeđenje rada opštine, što doprinosi njenom razvoju, ali i povećanju transparentnosti i odgovornosti u funkcionisanju. Njegov kvalitet prvenstveno zavisi od ponude kvaliteta obrazovanja i obuke.

Zajednica prepoznaje značaj ljudskog resursa i ograničenja u vrsti i broju obuka koje obezbjeđuje Uprava za ljudske resurse zbog njihovog prilagođavanja državnim službenicima i namještenicima. Zato je početkom 2023. godine uspostavila svoj Centar za obuku i postavila koncept obuka zasnovan na specifičnim potrebama lokalnih službenika. Upravni odbor usvojio je potrebne akte, a na internet stranici Zajednice objavljen je stalno otvoreni javni poziv za predavače i trenere sa utvrđenim kriterijumima izbora koji garantuju stručnost i profesionalizam. Rad Centra idejno se zasniva na konceptu cjeloživotnog učenja koji za osnovu ima kreativnost, kritičko promišljanje, inovativnost i spremnost za promjene. Nudi ciljane, fleksibilne i tematski različite programske sadržaje koji zadovoljavaju obrazovne potrebe za stručnim usavršavanjem i vode ličnom razvoju (transverzalne i druge vještine koje utiču na unapređenje efikasnosti i efektivnosti u radu). Obuke su namjenjene ne samo lokalnim službenicima i namještenicima, već i lokalnim funkcionerima, odbornicima u skupštini opštine, kao i zaposlenima u privrednim društvima i ustanovama koje osniva opština. Od osnivanja Centra do sada sprovedeno je ukupno 35 obuka koje je pohađalo 622 polaznika.

Obuke lokalnih funkcionera i organa upravljanja javnih službi prilagođene su specifičnostima obavljanja njihovih poslova i organizuju se u vidu profesionalnog informisanja kroz tematske konferencije, okrugle stolove, fokus grupe, simpozijume, studijske posjete i sl, sa ciljem razmjene iskustava, primjera dobre prakse i razmjene ekspertize među učesnicima edukacije. Ovakvih događaja organizovano je oko 32 za protekle dvije godine, čime je Zajednica dala doprinos unapređenju rada lokalne samouprave, lokalne uprave i javnih službi i u ovom segmentu.

Poseban izazov za razvoj lokalnih ljudskih resursa predstavlja politika zarada u javnom sektoru, posebno kada su u pitanju lokalni funkcioneri i visoki rukovodni kadar, deficitarni kadrovi ali i organi upravljanja i rukovođenja u javnim službama koje osniva opština. Naime, Granski kolektivni ugovor za oblast uprave i pravosuđa iz 2023. godine znatno je povećao koeficijente za

obračun zarada lokalnih službenika i namještenika, dok su zarade lokalnih funkcionera i visokog rukovodnog kadra, koje su regulisane Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, ostale nepromjenjene, a u dosta slučajeva niže od službeničkih. Dodatno, zakonsko vezivanje koeficijenta za broj stanovnika u opštini, pri istim nadležnostima i odgovornostima lokalnih funkcionera i visoko rukovodnog kadra, predstavlja povredu principa ravnopravnosti i jednakosti građana pred Ustavom i zakonom, što je i predmet ocjene pred Ustavnim sudom Crne Gore. To ne djeluje stimulativno na privlačenje najodgovornijih kadrova, naročito u manje razvijenim opštinama.

Sa druge strane, sektorski granski kolektivni ugovori koji se primjenjuju u privrednim društvima koje osniva opština omogućavaju dogovaranje znatno zarade izvršnog direktora koja je znatno veća čak i od zarade predsjednika opštine, što ukazuje na poremećen sistem koji nije adekvatno valorizovao složenost, obim posla i odgovornost.

Dodatni izazov predstavlja način obezbjeđenja potrebnih, visoko stručnih kadrova koji će preuzeti poslove planiranja prostora i izgradnje objekata, vraćene u lokalnu nadležnost 2025. godine. Riječ je o kadrovima za koje su zakonom propisani posebni, zahtjevni uslovi i koji, kao veoma deficitarni, ostvaruju visoke zarade u privatnom sektoru pa im zarade u lokalnoj upravi ne bi bile stimulišuće, naročito u manjim opštinama. Prepoznajući ovaj problem, na zahtjev Zajednice je Zakonom o planiranju prostora omogućeno osnivanje agencija za planiranje koje će ove poslove raditi za potrebe više opština. Time se smanjuje broj kadrova ovog profila koji bi inače bio potreban za svaku opštinu pojedinačno, ali se ne riješava suštinski problem njihovog stimulisanja i angažovanje i u ovim zajedničkim agencijama.

Sve navedeno jasno ukazuje na pravce budućeg djelovanja Zajednice i to ne samo participacijom u izmjenama zakona, nego i predlaganjem mogućih inovativnih rješenja kojima će se stvoriti podsticajno radno okruženje za kadrove sa znanjem i iskustvom.

10. KAPACITETI ZOCG I NAČIN OSTVARIVANJA FUNKCIJA

Zajednica ostvaruje svoje funkcije preko Skupštine, Upravnog odbora, Sekretarijata Zajednice, pet stalnih radnih tijela (odbora) koje bira Upravni odbor iz reda zaposlenih u opštinama i Kadrovske komisije sastavljene od članova Upravnog odbora.

U Sekretarijatu Zajednice je 2025. godine bilo ukupno 14 stalno zaposlenih, od kojih 11 sa VIII nivoom kvalifikacije obrazovanja i 3 sa srednjom stručnom spremom. Odbori Zajednice su specijalizovani za pojedine oblasti (sistem lokalne samouprave, finansije, prostorno planiranje, socijalnu i dječiju zaštitu, komunalne djelatnosti, zaštitu životne sredine i međunarodnu saradnju). Oblast turizma, poljoprivrede i energetike obuhvaćena je u okviru posebnog radnog mjesta sa VSS koje je sistematizovano i popunjeno tokom 2024. godine. Osim toga, počev od

2023.godine uspostavljen je i stavljen u funkciju Centar za obuku u okviru koga se organizuju specijalizovane obuke prilagođene potrebama opština. Ova funkcija je dodatno osnažena obrazovanjem strukovnih mreža zaposlenih u svim opštinama koji rade iste poslove kako bi međusobno razmjenjivali informacije, znanje i iskustvo i ujednačavali pravnu praksu, što doprinosi pravnoj sigurnosti i smanjuje odlive iz lokalnih budžeta po osnovu troškova postupka.

Imajući u vidu izuzetno kompleksni portfolio djelovanja Zajednice i različitost interesa i potreba opština koje se moraju adekvatno zaštititi, u pripremi inicijativa, izjašnjenja, amandmana i drugih akata koriste se sopstveni ljudski resursi ali i resursi opština, uz široke predhodne konsultacije. Međutim, za veću participaciju opština u pripremi tih akata i njihov veći uticaj na pojedina zakonska rješenja potrebno je u narednom periodu ojačati ulogu Upravnog odbora u zastupanju pred centralnim organima vlasti, utvrđenu Statutom Zajednice.

U savjetima i drugim radnim tijelima koje obrazuju centralni organi vlasti učestvuju predstavnici opština i zaposleni u Zajednici.

Osim toga, kroz različite donatorske projekte koje realizuje Zajednica obezbjeđuje se ekspertiska podrška, edukacije, radionice, studijske posjete i drugi benefiti za opštine, čime se istovremeno ostvaruje ušteda sredstava Zajednice.

Uslovi za odnose sa javnošću stekli su se krajem 2024. godine sistematizovanjem i zapošljavanjem službenika za PR. Pokrivajući široki spektar djelovanja, kroz brojne ostvarene rezultate rada, Zajednica je dosada izgradila određen imidž, kako u medijima, tako i u javnosti. U narednom periodu potrebno je strateški razvijati politiku odnosa sa javnošću u cilju dodatnog razumijevanja i informisanosti medija i društva u cjelini. Prioritetan cilj je da javnost bude kvalitetno informisana o aktivnostima koje sprovodi.

Zajednica sarađuje sa ostalim asocijacijama sa kojima razmjenjuje iskustva i dobre prakse u cilju jačanja svojih članica.

II STRATEŠKI CILJEVI ZAJEDNICE

Polazeći od zaključaka sadržanih u analizi stanja u ukupno 10 oblasti koje sadrži ovaj Strateški plan, definišu se sledeći ciljevi usmjereni na jačanje jedinica lokalne samouprave:

1. LOKALNA SAMOUPRAVA KOJA SE PITA ili REFORMISANA LOKALNA SAMOUPRAVA

Da bi se postigao ovaj cilj, neophodno je uspostaviti efikasan zakonski mehanizam koji će spriječiti povredu prava opština na lokalnu samoupravu, prava na stabilne prihode, učešće u pripremi zakona ili pravo na izjašnjavanje i obezbjediti veći stepen obaveznosti na postupanje po inicijativi opštine ili asocijacije opština. Taj mehanizam podrazumijeva obavezivanje centralnog organa vlasti koji je povrijedio navedena prava da o istom obavijesti Vladu na prvoj narednoj sjednici i obavezu Vlade da donese zaključak kojim će obavezati taj organ da otkloni povredu bez odlaganja.

Takođe je neophodno inovirati sporazume o saradnji sa Vladom i Skupštinom Crne Gore koji će učvrstiti partnerski odnos u pripremi zakonskih rješenja i utvrđivanju politika od interesa za opštine.

2. LOKALNA SAMOUPRAVA JE DECENTRALIZOVANA I EFIKASNO OSTVARUJE SVOJE FUNKCIJE

Ovaj cilj se može ostvariti primjenom evropskih standarda i kontinuiranom normativnom aktivnošću, tj. prepoznavanjem i iniciranjem izmjena svih zakona kojima se regulišu nadležnosti za vršenje određenih poslova ili su propisane predhodne saglasnosti i odobrenja na lokalna akta koja bespotrebno usporavaju ili onemogućavaju vršenje poslova opštine.

U njegovom ostvarivanju Zajednica će, kao i do sada, tijesno sarađivati sa Komitetom lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope, Delegacijom EU u Crnoj Gori te sa drugim tijelima i organizacijama i pružati stalnu podršku opštinama za obezbjeđenje stabilnih finansija i jačanje kadrovskih kapaciteta koji će stručno, profesionalno i efikasno vršiti decentralizovane poslove.

3. OPŠTINE IMAJU ODRŽIVE FINANSIJE I PUNU FISKALNU AUTONOMIJU

Zajednica će i u narednom periodu nastaviti svoje normativne aktivnosti vezane za zakone koji regulišu finansiranje lokalne samouprave, budžet i fiskalnu odgovornost, porez na nepokretnosti,

poresku administraciju, reprogram poreskih potraživanja i druge propise od kojih zavisi finansijska stabilnost opština i sposobnost za kvalitetno ostvarivanje njihovih funkcija.

4. OPŠTINE IMAJU PRIPREMLJENE INFRASTRUKTURNE PROJEKTE I RAZVIJENU MREŽU KAPACITETA ZA POVLAČENJE DONATORSKIH SREDSTAVA

Zajednica će se zalagati za zakonsko regulisanje posebnog fonda u budžetu države namjenjenog za finansiranje tehničke dokumentacije za lokalne infrastrukturne projekte.

Nastaviće postupak raspodjele sopstvenih sredstava za finansiranje tehničke dokumentacije svojih članica koje su korisnice Egalizacionog fonda.

Radiće na jačanju opštinskih kapaciteta za pripremu, apliciranje i implementaciju EU projekata i procesa evropskih integracija kao strateški prioritet opština i Zajednice i to kroz sistematske obuke, specijalizovane treninge, mentorstvo, radionice, programe razmjene iskustava i kontinuiranu stručnu podršku za pisanje projektnih prijedloga, razumijevanje i primjenu PRAG pravila Evropske unije, kao i za efikasno finansijsko i administrativno upravljanje projektima. Kontinuirano će pratiti potrebe opštinskih timova koji se bave ovom oblašću, procjenjivati njihova znanja i potrebe i pružati dodatnu specijalizovanu podršku. Poseban fokus biće usmjeren na dalje usavršavanje zaposlenih u oblastima budžetiranja, izvještavanja prema zahtjevima EU fondova, pripreme za reviziju, sprovođenje internih kontrola i administrativno upravljanje projektima. Sve ove aktivnosti omogućiće timovima da efikasnije koriste sredstva EU, smanje administrativne greške i povećaju ukupni kvalitet realizovanih projekata.

Koristiće pune potencijale mreže spoljnih eksperata za donatorska sredstva i dalje razvijati dodatne alate kao što su priručnici i baze podataka o dostupnim EU fondovima, mogućnostima apliciranja i relevantnim procedurama i podacima.

Pored toga, Zajednica će pružiti kontinuiranu podršku u pronalaženju odgovarajućih lokalnih i međunarodnih partnera, organizovaće studijske posjete i stručne misije, razmjenu dobre prakse sa drugim evropskim gradovima i regijama.

Pažnja će biti posvećena i jačanju komunikacionih kapaciteta, kako bi opštine efikasnije promovisale svoje rezultate i podstakle veću uključenost građana i lokalnih aktera u procese donošenja odluka.

5. OPŠTINE SE RAZVIJAJU RAVNOMJERNO KORISTEĆI SVOJE PUNE POTENCIJALE

U ostvarivanju ovog cilja Zajednica će nastaviti da se zalaže za ravnopravnu raspodjelu sredstava iz kapitalnog budžeta države, izmjenom kriterijuma utvrđivanja i vrednovanja lokalnih kapitalnih projekata, sa naglaskom na razvojne projekte i uz učešće predstavnika opština u postupku izrade budžeta.

Osim toga, svojim članicama će predlagati lokalne politike u oblastima turizma, poljoprivrede i sl. koje mogu doprinijeti većim prihodima opština te preduzimati druge mjere za jačanje lokalnih finansijskih potencijala.

6. OPŠTINE MEĐUSOBNO SARAĐUJU POVEĆAVAJUĆI SVOJU EFIKASNOST

Zajednica će nastaviti da radi na stvaranju uslova za različite oblike saradnje opština koji su ključni za optimizaciju njihovih resursa i prevazilaženje problema nedostatka stručnih kadrova (osnivanje zajedničkih preduzeća ili agencija, zajednički projekti za EU fondove i IPA programe, zajednički turistički paketi, zajednički informacioni sistemi, koordinirano upravljanje otpadom i rekultivacija, godišnje konferencije o regionalnom razvoju, redovni sastanci gradonačelnika i predsjednika opština radi usklađivanja prioriteta.

7. OPŠTINE KORISTE BENEFITE MEĐUNARODNE SARADNJE ZAJEDNICE

Zajednica će aktivno raditi na proširenju partnerstava sa međunarodnim organizacijama i srodnim asocijacijama u Evropi, kako bi opštine imale pristup novim mogućnostima finansiranja i razmjeni dobre prakse. Podstićaće se povezivanje crnogorskih opština sa gradovima iz EU kroz programe bratimljenja i zajedničke projekte, čime će se dodatno osnažiti kapaciteti lokalnih samouprava za implementaciju evropskih standarda.

Intenziviraće se aktivnosti na zagovaranju veće decentralizacije i fiskalne autonomije opština, kako bi se osiguralo njihovo aktivno učešće u procesu evropskih integracija i efikasnije korišćenje budućih Strukturnih i Kohezionih fondova EU.

8. OPŠTINE SU DIGITALIZOVALE SVOJE USLUGE

Zajednica će, kroz saradnju sa državnim organima, međunarodnu saradnju, podršku za korišćenje IPA fondova, obukama službenika i na druge načine pružati podršku opštinama da razviju digitalne servise.

Posebna pažnja biće posvećena povezivanju javnih registara i evidencija na lokalnom i državnom nivou radi obezbjeđenja blagovremenosti procedura i smanjenja troškova postupka.

Kroz podršku digitalizaciji opština, promoviše se uvođenje inovativnih rešenja koja ne samo da unapređuju svakodnevni rad opštinskih službi već i doprinose izgradnji povjerenja građana u rad lokalne uprave.

9. KADROVI U OPŠTINAMA SU STRUČNI, PROFESIONALNI, EFIKASNI I MOTIVISANI

Kontinuirano usavršavanje zaposlenih, zasnovano na redovnoj analizi potreba, omogućava razvoju specifičnih znanja i vještina potrebnih za rješavanje izazova u različitim upravnim oblastima.

Zajednica opština će redovno sprovoditi analizu potreba zaposlenih u lokalnim samoupravama kako bi identifikovala oblasti koje zahtijevaju unaprjeđenje. Na osnovu ovih analiza, utvrđivaće se prioritetne obuke i program razvoja, čime će se osigurati da zaposleni imaju priliku da stiču znanja i vještine u skladu sa savremenim izazovima i lokalnim razvojnim ciljevima.

10. ZAJEDNICA TRANSPARENTNO ZASTUPA I PROMOVIŠE INTERESE OPŠTINA

Zajednica će graditi svoj imidž kao stručna i profesionalna asocijacija koja razumije probleme svojih članica i nudi efikasna i zakonita rješenja. Obezbeđivaće ključne informacije građanima i centralnim organima vlasti radi poboljšavanja efikasnosti, produktivnosti i vidljivosti njenih aktivnosti i uloge u zaštiti interesa opština. Kreiraće medijsku sliku Zajednice kao stručnog i odgovornog subjekta (kroz tradicionalne medije ali i društvene mreže kreiranjem stranica na aktuelnim socijalnim platformama) i osmišljavaće kampanje i komunikacione programe.

Time će olakšati ostvarivanje svojih strateških ciljeva, uz jasno definisanje kanala, alata i sistema odgovornosti.

III IZVJEŠTAVANJE

Izveštavanje o realizaciji Strateškog plana vršiće se nagodišnjem nivou kroz godišnji izveštaj o radu Zajednice.

PREDSJEDNICA SKUPŠTINE ZAJEDNICE

Dr Jelena Borovinić Bojović

Broj: 01-07/25

Podgorica, 08. maj 2025. godine